

kn.remissvar@regeringskansliet.se

kopia:

kn.ke.remisser@regeringskansliet.se

Remiss av EU Kommissionens förslag till ändringar i förordning (EG) nr 2017/852 om kvicksilver och om upphävande av förordning (EG) nr 1102/2008

Diarienummer: KN2023/03706

Sammanfattning

Svenskt Vatten stödjer en revidering av förordningen (EG) nr 2017/852 om kvicksilver.

Svenskt Vatten stödjer EU Kommissionens förslag att från 1 januari 2025 införa ett förbud mot användning av dentalt amalgam, förutom i de fall där tandvården anser det vara nödvändigt. Höga halter av kvicksilver i vattendrag har länge varit ett problem i EU och ett förbud mot dentalt amalgam är därför både behövligt och sedan länge efterlängtat.

Bakgrund

Kvicksilver i miljön

Kvicksilver är persistent, bio-ackumulerande och giftigt. Kvicksilver är därför identifierat som ett prioriterat ämne i Ramdirektivet för vatten och gränsvärden för kvicksilver i EU:s vattendrag finns tillsatta i Prioämnesdirektivet.

Enligt "State of Water Report", framtagen av Europeiska Miljöbyrån, uppfyller endast 38 % av EU:s ytvatten god kemisk status, 46 % uppfyller inte god kemisk status och för resterande 16 % är status okänd. I många fall är för höga halter av kvicksilver anledningen till att god kemisk status inte kan uppfyllas.

Dentalt amalgam

Dentalt amalgam är det största användningsområdet av amalgam inom EU, uppskattat till cirka 40 ton år 2019. Sedan 2018 finns en reglering som begränsar användning av dentalt amalgam vid behandling av mjölkänder samt vid behandling hos sårbara individer exempelvis barn under 15 år, gravida och ammande.

Tandvårdsklinikerna har krav på sig att installera amalgamavskiljare vid sina anläggningar. Dessa avskiljare reducerar mängden amalgam i avloppsvattnet från klinikerna med cirka 96%. Den största mängden av kvicksilver i avloppsvattnet kommer dock inte från själva tandvårdsklinikerna utan de kommer i hushållsavloppet i samband med daglig nötning av fyllningarna (tandborstning mm). Ett förbud skulle i längden kraftigt också minska mängderna av kvicksilver i hushållsavloppet.

Vid ett framtida förbud mot användning av dentalt amalgam kommer halter av kvicksilver att minska i avloppsvattnet samt i avloppsslammet runt om i EU. Detta medför ökade möjligheter att återanvända de resurser som finns däri, såsom näringsämnen och organiskt material. Återanvändning av resurser från avloppsreningsverk är en nyckel till att uppnå ett framtida mer cirkulärt och hållbart samhälle. Ett förbud mot användning av dentalt amalgam är därför sedan länge efterlängtat i den svenska VA-branschen.

Försiktighetsåtgärder mot användningen av amalgam initierades i Sverige redan på 1960-talet efter att miljöskador påvisats. 1969 antogs Miljöskyddslagen (1969:387) och positiva sidoeffekter av lagen var minskade utsläpp av föroreningar som kvicksilver. 1991 föreslog Socialstyrelsen en utfasningsprocess där amalgam skulle upphöra att användas inom tandvården för barn och unga från 1995, för att sedan helt upphöra 1997. Det fastslogs dock i en utredning att det inte var möjligt till 1997. Däremot kunde amalgamanvändningen minskas ytterligare. För att göra amalgam mer kostnadsneutralt mot andra fyllnadsmaterial beslutade riksdagen 1999 att inte längre ge ekonomiskt stöd för amalgamfyllningar via tandvårdsförsäkringen. Åtgärderna gav betydande minskningar i kvicksilveranvändningen i produkter. Närmare 95 procent av sålda mängder kvicksilver fasades ut mellan åren 1992 och 2003.

Ett generellt förbud mot kvicksilver trädde i kraft 2009 vilket bättre överensstämde med det svenska miljö kvalitetsmålet för Giftfri miljö. I Sverige har tandamalgam lyckosamt ersatts av alternativ som bland annat komposit, keramer cement eller olika metallegeringar. 2017 användes tandamalgam vid en lagning och 2018 användes det inte alls. Anledningarna till framgångarna är tillgång till kvicksilverfria alternativ samt efterfrågan och en hög medvetenhet om riskerna med kvicksilver för miljö och hälsa både bland patienter och tandläkare.

Svenskt Vattens synpunkter

Svenskt Vatten stödjer en revidering av förordningen (EG) nr 2017/852 om kvicksilver.

Svenskt Vatten stödjer EU Kommissionens förslag till ändring av Artikel 10 enligt nedan:

(a) the following paragraph 2a is inserted:

'2a. From 1 January 2025, dental amalgam shall not be used for dental treatment of any member of the population, except when deemed strictly necessary by the dental practitioner based on the specific medical needs of the patient.'

(b) the following paragraph 7 is added:

'7. From 1 January 2025, the manufacture and export of dental amalgam shall be prohibited.'

Att förbjuda användning av dentalt amalgam kommer att minska halter av kvicksilver i avloppsvattnet från tandvårdsklinikerna men det största positiva bidraget kommer vara en kraftig minskning av kvicksilver i hushållsavloppet.

Elisabeth Unell
Ordförande
Svenskt Vatten AB:s styrelse

Pär Dalhielm
VD
Svenskt Vatten AB